

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Hieronymi Dandini Cæsenatis E Societate Iesv De Corpore
Animato Lib. VII.**

Dandini, Girolamo

Parisiis, 1611

XVII. De thorace agendum esse

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95641)

Eunuchi
quales.

Iam verò verissimum illud est & experientia quotidiana confirmatum, quòd in cap. 2. lib. 1. de animalium ortu & cap. 3. & 7. lib. 5. legimus, excelsis testibus corpus maris in feminæ naturam commutari: nimirum calor roburque ac vires debilitantur plurimum, coitus appetitio cessat, mutatur vox, depile fit & obœsum totum corpus, gracilescunt venæ, ac demùm saporiple carnis mutatur & fit suavior. Præsens namque feminis calore totum calefcit corpus & turget. Hæcque omnia eueniunt, etsi ita eximantur testes, vt integri atque intacti meatus conferentur (quam ob causam Ægyptij, vt Regem sibi ademptum fractâque illius vires significarent, typhonem castratum pingebant) Sed & mores mutantur. Vndè illud Auenzoar, In Eunuchis malos agnoscimus mores, rationis sunt pessimæ, nec ferè inuentus aliquis excelsus bonæ legis, aut intellectus non diminuti. Hæc ille. Fateri ergo oportet, in marium testibus virtutem principiumque procreationis inesse, quo mas potissimum à femina separatur. Quæ ratio Aueroem quoque coegit, vt in commentatio 3. in primum citatù lib. eos diceret in hoc gignendi opere in maribus esse primos.

Accedit illud præterea quòd meatus illi, qui ad testes materiam feminis comportant, non solum super epidimida ducuntur, sed ea plurimis in locis perforata substantiam testium penetrant, materiam illis gignendi feminis subministrantes. Quòd Aristoteles ipse tradere visus est, dùm auihus tempore coitus intumescere testes multoque grandiores fieri obseruauit: quòd excrementum, inquit, genitalerecipiant. Meatusque reliqui semen à testibus deferentes, qua parte illis connati sunt, si cultello separentur, plurimos visuntur habere meatulos, quibus à testibus hauriant semen. Ac demùm testes per medium dissecti humore albo, hoc est semine, pleni esse conspiciuntur.

quo circa imperfectus quidem ac minùs coctum animalium quorundam semen, vt serpentum & piscium, qui in aquis degunt, sinè illis esse potest: at eorum, quæ perfectiora sunt non item. Atque in illis quidem ita est, si in meatibus coquatur: in his verò etsi in meatibus quoque non nulla sit feminaria vis, qua sensim mutetur sanguis & albescat, vt perfectum tamen & fecundum sit semen, testium item opus est opera, quæ versatur in eo, vt optimè sanguis & spiritus miscantur, calorèque membri paulò magis æquantur. Vt quod de alimento dicitur, de semine quoque liceat pronuntiare. Quæmodum enim

Seminis &
alimenti si-
milis ratio.

animalia quædam perfectò sanguine nutriuntur, alia non sanguine, sed dulci humore, qui sanguini porporione respòdeat: sic ex perfectò quædam, alia ex minùs perfectò nascuntur semine. In sanguine præditis gignitur is in iccore ab ea, quæ huius membri substantiæ ingenta est, facultate. Et in ijs, quæ testes, habent, ab insita illis virtute perfectum semen existit. Chylus in mesenterij venis nonnihil preparatus per tenues Porta venulas totum subit iecur, moxque sanguinis formam adeptus Cauam per eius ramulos ingrediens ad nutriendum totum corpus dimittitur. Sanguis & spiritus in preparantibus vas nonnihil mutati per graciles illorum surculos vniuersum testium corpus ingredientibus permeant: perfectâque feminis natura accepta, per tenuissimos poros ad def-

ferentes meatus transeunt, atque ad aliud quidpiam procreandum conijciuntur in vterum.

Vndè consequens est, meatus & pudendum propter testes à natura fuisse fabricata: neque testes meatibus, sed meatus testibus appositos: vt partim gignendi feminis materiam ad membrum illud adducerent, in quo gignendi vis inest: partim susciperent genitum atque ad pudendum & vuluam deducerent. Itaque communissimum quidem procreationis instrumentum meatus sunt; quòd in animalibus omnibus insint tum verò testes; siquidem eos habent sinè pudendo animalia complura, vt aues. Sed tamen vbi adsunt hæc omnia, præcipui sunt testes: quòd vim feminis potissimum habeant.

quod autem excelsis testibus procreasset aurum Philosophus scribit, aut omnino mirum est. Veneris namque retentis intensissimus dolor non veneris modo; sed cibi quoque & potus appetentiam omnem tolleret. Quippe vel sola testium compressio aut percussio tantum dolorem adfert, vt nec pedibus stare animal possit. Aut si verum fuit & non ex aliorum solum relatione id Aristoteles scripsit; ideo factum est, quòd meatus feminæ pleni statim in vuluam illud coniecerunt.

Verum ex hac tota disputatione nequaquam Galenus colligat, testes esse procreatricis virtutis princeps membrum. Quoniam vt verè adnotatum fuit ad Aueroem in 2. lib. colligit cap. 10. tota vis procreandi, quæ in semine inest, in spiritu, qui in eo continetur, residet. Spiritus autem principium & fons est cor. Quare vt reliquarum facultatum, sic huius quoque principatum tener hoc membrum, cuius vicarij & administri sunt testes.

DE THORACE agendum esse.

CAPVT XVII.

thil est, quod in inferiori ventre consideretur amplius, siue ad se ipsum nutriendum, siue ad aliud procreandum ab optima & solertissima natura fabricatum. Nam quod de membranis conceptum in vtero factum inuoluentibus dici posset; cum non in omnibus, sed in prægnantibus duntaxat conspiciantur ea, minimè ad hunc locum pertinet: sed ad eum potius, in quo de procreatione factusque formatione dicitur.

Itaque ad alteram illam corpus partem accedam, quam principio thoracem ventremvè mediù nominari dixi. Quamuis enim caput antea dissectandum videretur, quod cerebrum putrescat citius minusque conseruetur, longioris impatiens moræ. Commodius tamen est de thorace dicere. Primum quia corpus hoc loco velut animæ instrumentum consideratur, hæcque parte facultatis vitalis organa continentur, quæ ad vegetantem quoque animam, cuius superiora fuerunt, pertinent: neque est æquum ad sentientem transire, nisi fuerit illi omni ex parte satisfactum. Deinde quoniam, dùm thoracem agredimur, in choatum opus absoluiimus, ad quod post captitis longam & eorum, quæ in eo sunt, considerationem importunum

Cor non de
thorace.

portunum omnino fuerit redire. Dicitur est de organo procreationi dicatis, quibus tunc in utero concipiatur fetus, tunc intra uterum conceptus nutriatur. Consequens est & de illis dicere, quibus in lucem editus tandiu sustentetur, quousque mandere ac cibum sumere ipse poterit. Quamdiu utero quasi sepultus vivit, sanguine vescitur, quem umbilici venis & utero matris trahit. Inde in lucem prodians nutritur lacte, quod ex mamillis fugit. Ideo vituperis omnibus insunt, ouiparis non item: quoniam, ut est in cap. 11. libri quarti de partibus, lacteus ille cibus continetur in ovo. Ut quamvis mamilla inter organa generationi dicata minime numeranda sint, cum ad fetus gignendum nil conferant: ad ea tamen quoquo modo referantur, aut cum illis certe magnopere coniungantur; quippe fetus genito statim sunt cum primis necessariae. Et vero in homine quidem ea in thorace conspiciuntur; at in bestiis ferè in imo ventre, & quidè propè generationis loca consistunt. Quare si cetera hæc intuearis aut disseces animalia, de mamillis fuerit tibi in imo ventre dicendum. Quod si de illis in homine quoque dixeris, qui hoc loco præsertim consideratur, thoracis consideratione ingredieris. *Thoracis dicitur dicitur, quod est salire: quod cor in eo contentum perenni agitur motu & quasi saliat.*

DE MAMILLIS.

CAPVT XVIII.

Sicut. Amilla igitur seu mamma & vbeta in homine pars thoracis non sunt, sed exteriori ad ossis pectoris latera thoraci & inferiori parti muscoli brachium pectori admoventis ferè incumbunt. Quibusdam verò mulieribus ad medium pectus accedunt. *Figura.* Semiglobi figuram habent, nisi magnopere lacte redundant. Tunc enim eas propè dixeris integrum globum absoluerè. Papilla velut brevis quidam processus, quo suscepto lac infans fugat; medio loco infixa est. Hæc in virginibus rubet, liuet in lactantibus, in senibus nigricat. Glandosa & fungosa in feminis præsertim substantia constant, ad conficiendum & continendum lac perquam idonea. *Substantia.*

Inter glandes numeravit Hippocrates in libro de glandulis, eundemque usum præstare voluit & universi corporis absorbere sordes. Quare, inquit, si morbus aut calamitas alia mulieribus mammas adimat, vox ipsarum asperior redditur, & humores in gulam feruntur, & multò vexantur sputo, & caput dolent, & ab his ægrotant. Sed non tam glandes sunt, quam glandosa corpora: sicut & renes & testes. Duo hæc namque glandium genera distinxit quoque Galenus in 16. de usu partium libro cap. 2. quædam excipiendis excrementis, rigandis partibus, sulciendis vasis dicata sunt: alia succis quoque vitilibus gignendis comparata: illæ glandes propriè sunt, hæc glandosa potiùs corpora.

Uti. Itaque si superfluum & noxium excipiant humorem mamma, secundarius is est usus; propria

Vas. verò actio lac bonum gignere. Multò ubique referta sunt adipe, venis plurimis, arterijs perpaucis ac neruis intexta. Venæ ab axillam partem accedunt; partim ab ea; quæ per summum ducitur humerum: aut etiam ex illis, quæ per iugulum descendunt ad pectus. Hæc namque omnes pectoris musculus & cuti infertæ ad mamillas perveniunt longo nimirum ductu, quemadmodum in cap. 10. & indicati libri obseruavit Galenus, ut diuturniore mora & consuetudine conferente vale perfecta fieret sanguinis coctio, quam lactis natura postulabat. In bestiis verò, quibus hæc in inferiori ventre sunt, ex duobus illis ducuntur truncis, qui descendunt in crura. Quæ enim peritonium perforant, sursum utrinque ratham ad abdominis musculos mittunt, qui mamillas quoque ingrediuntur. Venas nonnullas, sed obscuras ac repertu difficiles comitatur arteria. Nervi à subiectis musculus porriguntur. At papilla potissimum ex 4. ferè costarum intervallo insignior offertur: ut vehementiore ibi sensu posito præptiores essent matres ad lac præbendū infantibus. Delectatione scilicet allecta; quam tenellorū infantis laborum & linguæ contactu essent persensura. Cutis quoque hæc ob causam ibi tenuior.

Lactis generatio. Sanguis ad mamillas ductus mutatur in lac, tum à propria glandosæ illius substantiæ virtute; sicut de testibus semen, icorèque sanguinem elaborantibus antea dictum est: tum verò à perenni thoracis motu; quo magnopere concutitur & calefcit: ac demùm à vehementi proximi cordis calore. Quæ fortasse est causa, cur perpaucæ & obscuræ illæ ducantur arteriæ. Vix enim corde tam propinquo opus eis erat. Atque hic est præcipuus mamillarum usus, lactis generatio infantiumque nutritio. Quam ob causam non magnopere maribus, sed magis fœminis; nec paruulis ad gestandum fetus inceptis, sed grandioribus ad præcreandum aptis turgescunt & attolluntur; quorum facta sunt ostendentes. Et in matribus item, cum primùm pubescunt & semen emittunt, non nihil exurgunt & grandiores fiunt.

Sicut. Cur autem in pectore homini, bestiis non item, præterquam simia hominis fortasse annula (Aristoteles in 2. historia libro cap. 1. soli homini dixit) condite fuerint; duè in quarto libro de partibus cap. 10. extant rationes. Altera; quod homo latum & amplum habeat pectus; bestia angustum & acutum inter crura, quibus incedunt. Altera; ut cordi operimentum essent & propugnaculum. Prior sanè optima est: maximum enim incessui impedimentum bestiis attulissent. Posterior idcirco non parum suspecta, quod si cor tegere & propugnare voluisset natura, non lateribus, sed medio apposuisset pectori: cumque tegmen adesset & propugnaculum ossium, durum, & robustum; quid opus erat carneo, infirmo & imbecillo? Alias ego rationes subijcerem. Primam, quod copiosissimus eo per thoracis vasa insluit sanguis ad lactis generationem. Alteram; quod cum erecta homo sit statura, in infimo ventre fuissent illi nimis molestæ, tum gestatu, tum usu. Quo enim modo lactarentur infantes? Nec ferret humanus pudor nudata pudenda; nec incòmodus lactatus tolleretur. At dum ex pectore pendent, gestantur sine molestia, & abest pudor. Neque fœtilli animalis